

STENOMUSEEN 27

MEDLEMSBLAD FOR STENO MUSEETS VENNER – SEPTEMBER 2004

Fra land til kort

Steno Museets nye særudstilling om landmåling og korttegning åbner til efterårsferien.

Megen videnskabelig aktivitet handler om at lave modeller og billeder af virkeligheden, så vi bedre kan forstå og overskue den.

Dette er måske tydeligst med landmålingen (geodæsien) og korttegningen (kartografien), som har til formål at lave afbildninger af jordoverfladen, som er så vellignende som muligt, og som rummer en passende mængde detaljer. Hvis kortet – dvs. det videnskabelige resultat –

er unøjagtigt, er det ikke meget bevendt. På den anden side kan det også være vanskeligt at udnytte et kort – eller en teori – som er for detaljeret. Det vil sige, at man somme tider må smide information væk, for at øge sin indsigt. Eksempelvis vil

Fortsættes side 11

*Udstillingen viser bl.a. et stort luftfoto af Århus, som gør det muligt at få et usædvanligt overblik over byen.
(Foto: Andrei T. Erichsen / AU-Foto)*

Fra land til kort...

Fortsat fra forsiden

det være lige så svært at finde vej på et kort med målestoksforholdet 1:1, som det er i virkeligheden. Derudover vil sådan et kort være ret besværligt at håndtere.

Landmåling og korttegning er altså illustrative eksempler på videnskab, men det er også emner, som har en meget spændende historie i sig selv.

Landkortets historie

Fra fredag den 8. oktober 2004 giver Steno Museets værksted for at danne sig et indtryk af, hvordan man gennem tiderne har båret sig ad med at lave stadig mere vellignende landkort.

Udstillingen består af fire hovedafsnit. Det første handler om dengang, kortene blev tegnet på grundlag af observationer og optegnelser fra rejsende og søfolk – og derfor som regel var ret upræcise.

Det andet udstillingsafsnit er centreret om den første videnskabelige opmåling af Danmark, som Videnskaberne Selskab iværksatte i slutningen af 1700-tallet. Først da kom Danmarkskortet til at ligne Danmark. Det var dog

Der er hektisk aktivitet på Steno Museets værksted for at få udstillingens inventar m.v. lavet færdig. (Foto: Hanne Teglhus)

kun landets konturer og byernes placering, som blev vist på kortet. Overfladens facon (topografi) var derimod ikke medtaget.

Det følgende udstillingsafsnit handler derfor om, hvordan man med nivelleringer m.v. blev i stand til at måle overfladens facon, og hvordan den kan vises på et kort, f.eks. i form af højdekurver.

Den fjerde og sidste del af udstillingen handler om, hvordan nutidens kort normalt er baseret på luftfotografier. Den berører også det forhold, at moderne kort ofte lagres digitalt, således at

der kan knyttes alskens informationer til et givet punkt på kortet.

Kort og instrumenter

I alle udstillingens dele vil der både kunne ses eksempler på kort såvel som nogle af de instrumenter, der har været brugt til at skabe dem. Der vil også være forskellige aktiviteter for publikum. F.eks. kan man selv prøve et par af instrumenterne eller se den tredimensionale virkning i stereofotografier. Der vil også være opstillet computere, hvor man kan studere moderne geografiske informationssystemer (GIS). *hb*